

Kontrollutvalget i Alta kommune

Møte nr. 4/2017
4. september 2017

Arkivkode
4/1 01
Journalnr.
2017/11093-5

S A K S F R E M L E G G

Sak 18/2017

NY BEHANDLING AV SAK 14/17 BEKYMRINGSMELDING KOMMUNEREVISJONEN FOR ALTA KOMMUNE

Saksbehandler: Aslak Gaup og Jan Henning Fosshaug

Bakgrunn:

- Kontrollutvalgets behandling/vedtak i sak 14/2017, 24.04.2017. (Saksprotokoll vedlagt)
- Tilsvar fra VEFIK IKS i brev av 02.05.2017. (Brevet vedlagt)
- Leders beslutning om ny behandling av sak 14/2017 og bero-stilling av vedtaksoppfølging sak 14/2017.

Saksopplysninger:

Historikk:

Kontrollutvalgets behandling av sak 14/2017

Kontrollutvalgsleder bebudet ved behandling av sakliste i møte 24. april 2017 en drøftingssak/referatsak vedrørende revisjonen (Vefik IKS). Saken ble senere i møtet behandlet med saksnummer 14/2017 med tittel «Bekymringsmelding kommunerevisjonen for Alta kommune» og det ble fattet vedtak i saken. Leder la frem for utvalget muntlig fremstilling av henvendelse med bekymringsmeldinger vedrørende VEFIK IKS, spesifikt om arbeidskapasiteten i selskapet. Ut over dette fremkom ingen nærmere spesifiseringer. Det forelå ingen dokumenter i tilknytning til saken.

Sekretariatet var i forkant av møtet blitt telefonisk kontaktet av kontrollutvalgsleder med opplysninger om at han vurderte å legge frem bekymringsmeldinger vedrørende VEFIK IKS som drøftingssak/referatsak. Sekretariatet fikk ikke nærmere konkret informasjon eller dokumentasjon i sakens anledning og var dermed ikke i stand til å foreta forsvarlig saksbehandling, jfr. krav i kontrollutvalgsforskriften § 20 andre ledd jfr. komm.lov § 23 annet ledd (krav til forsvarlig utredning). Sekretariatet kan derfor ikke gå god for at saken var

forsvarlig utredet. Utvalget valgte likevel i møte å behandle saken som ordinær sak med de muntlige opplysninger som fremkom fra leder, og har derav ansvar for at saken er forsvarlig utredet. Ut fra opplysninger fra leder om at det ikke var opplysninger i saken som hjemlet lukket saksbehandling, besluttet utvalget å behandle saken i åpent møte.

Revisjonssjef Aud S. Opgård var tilstede i møtet, men ikke informert om at forhold rundt VEFIK IKS skulle opp til drøfting i kontrollutvalget. Hun informerte om at endrede arbeidsoppgaver som følge av økning i antall tilsluttede kommuner i Øst-Finnmark har medført ekstra arbeid, men at selskapet har kontroll på dette.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak enstemmig i saken, som deretter ble oversendt kommunestyret av sekretariatet:

«Kontrollutvalget viser til kommunelovens § 76 der det står: «Kommunestyret og fylkestinget skal påse at de kommunale og fylkeskommunale regnskaper revideres på betryggende måte.»

Videre § 77: «Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger...» og til slutt kommunelovens § 78: «..Kommunestyret eller fylkestinget velger selv revisor. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra kontrollutvalget.»

Kontrollutvalget har mottatt en del bekymringsmeldinger ang. Vest-Finnmark kommunerevisjon som bl.a. går på arbeidskapasiteten. Meldingene er av en slik art at kontrollutvalget finner det riktig å informere Alta kommunestyre om dette. Kontrollutvalget er bl.a. bekymret for om kommunerevisjonen får gjort sin jobb på en tilfredsstillende måte.»

Ivaretagelse av kontradiksjonsprinsippet overfor Vefik IKS var ikke tema under behandlingen av saken, og heller ikke nevnt i vedtaket.

Tilsvar til kontrollutvalget fra Vefik IKS vedrørende sak 14/2017

I etterkant av møtet gir revisjonen (Vefik IKS) i brev av 02.05.2017 til kontrollutvalget i Alta kommune tilsvar til utvalgets behandling av sak 14/2017.

I brevet påpeker revisjonen at de som direkte berørt i denne saken, ikke er gitt anledning til å uttale seg. Revisjonen ber om at saken tas opp til ny behandling i kontrollutvalget, før den eventuelt oversendes kommunestyret. Det bes samtidig om innsyn i bekymringsmeldingene slik at selskapet får gitt tilsvar til kontrollutvalget før ny behandling finner sted. Anmodningens begrunnelse redegjøres for i brevet. For nærmere detaljer vises til selve brevet, som ligger vedlagt saken.

I epost datert 19.05.2017 gjør også styreleder i Vefik IKS, Erik Fjeldstad en henvendelse til kontrollutvalgets leder vedrørende kontrollutvalgets behandlingsmåte av bekymringsmeldingene, spesifikt hva angår mangelfulle opplysninger i saken. Styreleder påpeker at selskapet ikke har fått etterspurt innsyn i bekymringsmeldinger som ligger til grunn i saken, og etterlyser dette for at selskapet får mulighet til å besvare de momenter som måtte ligge i meldingene.

Han påpeker videre at han som styreleder har fått henvendelse fra Altaposten med spørsmål i tilknytning til bekymringsmeldingene og beklager sterkt at media har fått tilgang på opplysninger i saken før selskapet v/styreleder har mottatt disse.

Kontrollutvalgsleder opplyser i tilsvaret til styreleder i Vefik IKS at revisjonens anmodning om ny behandling ble imøtekommet umiddelbart etter at brev av 02.05.2017 var mottatt. Saken var da allerede oversendt kommunestyret, men ble stillet i bero inntil resultat av ny behandling foreligger. I forhold til innhold i bekymringsmeldinger fremgår det av leders tilsvaret at det ikke foreligger noe skriftlig da melder ikke har ønsket å stå frem eller legge frem skriftlig materiale. Det fremgår videre at også leder var blitt kontaktet av Altaposten v/Jarle Mjøen (jf. Avisoppslag 11.05.2017), og leder erfarte da at avisen satt på opplysninger som var ukjent for leder, noe som sannsynliggjør at slike opplysninger må ha utspring fra andre kilder enn kontrollutvalget. (Epost utveksling av 19.05.2017 mellom Vefik's styreleder, kontrollutvalgets leder og revisjonssjef ligger ved saken som uttrykt bilag).

Sekretariatet kan ikke se at det er innkommet noen ytterligere opplysninger i sakens anledning. Det foreligger altså ikke noe skriftlig materiale i forhold til bekymringsmeldingene utover de opplysninger som fremkommer i saksprotokoll fra sak 14/2017 hvor kontrollutvalgets vedtak er gjengitt. Sekretariatet har vært i telefonisk kontakt med revisjonssjef Aud S. Opgård den 22.08.2017 hvor dette forhold ble formidlet.

Revisjonen har bedt om at Vefik IKS gis anledning til å informere utvalget om selskapet samt orientere om selskapets tilsvaret til de samme bekymringsmeldingene. Revisjonssjef har i telefonsamtale opplyst at revisjonen vil være tilstede i kontrollutvalgets møte den 04.09.2017, hvor bl.a. denne sak skal behandles. Revisjonen v/oppdragsansvarlig revisor eller dennes stedfortreder har generell møte- og talerett i kontrollutvalgets møter, og kan forlange sine uttalelser protokollert.

Ved selve behandlingen av denne sak vil spørsmålet om habilitet gjøre seg gjeldende i og med at revisjonen er direkte berørt (jf. Lov om interkommunale selskaper § 15, jf. komm.lov § 40 nummer 3 jf. forvaltningsloven § 6 bokstav e) nummer 2 og § 10). Dette vil slik sekretariatet ser det likevel ikke være til hinder for at revisjonen, dersom kontrollutvalget ønsker dette, får anledning til å gi opplysninger som kontrollutvalget måtte finne relevant for å opplyse saken.

Sak 18/2017 - Ny behandling av sak 14/2017

Vurderinger:

Historikken ovenfor danner bakgrunnen for at sak 14/2017 legges frem til ny behandling i kontrollutvalget, og da særlig henvendelsen fra Vefik IKS med innsigelser vedrørende forsvarlig saksbehandling. Utover dette er det ikke fremkommet nye opplysninger i saken.

Formålet med ny behandling må derfor etter sekretariatets syn være å ta stilling til følgende:

1. Er saksbehandlingen i sak 14/2017 å anse som forsvarlig ut fra god forvaltningsskikk og kommunelovens krav til saksbehandling i offentlige organer?
2. Er det elementer i saken som bør underlegges ny vurdering?
3. Ut fra punktene ovenfor ta stilling til:
 - a. Om hvorvidt vedtaket i sak 14/2017 skal oppheves
 - b. Om eventuelt videre engasjement i saken, herunder sette rammer for videre saksgang

Det stilles krav til forsvarlig saksbehandling i offentlige organer generelt både gjennom ulovfestet god forvaltningsskikk og gjennom kommuneloven § 23 andre ledd. Med forsvarlig

saksbehandling menes at forvaltningen må påse at saker som behandles er forsvarlig opplyst og bygger på saklige og relevante hensyn.

For kontrollutvalg spesielt er det stilt krav om forsvarlig saksutredning i kontrollutvalgsforskriften § 20 andre ledd, hvor kontrollutvalgets sekretariat er pålagt å påse at saker som skal behandles er forsvarlig utredet. Dersom utvalget beslutter å behandle en sak uten at sekretariatet er gitt anledning til å ivareta denne oppgaven, er det møteleder og utvalget selv som bærer ansvaret for at saken er forsvarlig utredet.

Sak 14/2017 var ikke satt på sakslisten ved møteinnkalling, men ble i møtet bebudet av møteleder som drøftingssak/referatsak under møtets behandling av saksliste. Utvalget sluttet seg enstemmig til at saken tilføyes sakslisten.

Dette er i tråd med kommunelovens bestemmelser § 34 nummer 1 som sier:

«1. Folkevalgt organ kan med alminnelig flertall vedta å utsette realitetsbehandlingen av en sak på den utsendte saklisten. Det kan også treffe vedtak i sak som ikke er oppført på saklisten, hvis ikke møteleder eller 1/3 av de møtende medlemmene motsetter seg dette.»

Normal behandlingsprosedyre ved henvendelser til kontrollutvalget er at utvalget først foretar innledende drøftinger med utgangspunkt i de foreliggende opplysninger og tar stilling til om dette er en sak som ligger inn under kontrollutvalgets saksområde, og om hvorvidt kontrollutvalget skal behandle saken videre og i så tilfelle sette rammer for videre saksgang. Kontrollutvalget ber vanligvis i denne drøftingsfasen om eventuell oppklarende informasjon fra kommuneadministrasjonen dersom dette er naturlig. Grunnleggende prinsipp ved behandling av slike saker er at det utøves varsomhet, etterprøvbarehet og objektivitet.

Det spesielle i denne sak er at saken ikke ble behandlet som en ren drøftingssak, men ble realitetsbehandlet gjennom vedtak som innebærer rapportering til kommunestyret, uten at det forelå noen form for saksutredning og med svært begrensede opplysninger generelt sett. Etter sekretariatets syn bør det allerede ut fra ovennevnte momenter erkjennes at sak 14/2017 ikke var forsvarlig utredet for realitetsbehandling på det tidspunkt vedtaket i saken ble fattet.

Et annet moment er at saken berører tredjepart direkte, i dette tilfellet Vefik IKS, som er et selvstendig juridisk rettssubjekt, og ikke underlagt direkte instruksjonsmyndighet fra den kommunale myndighet. Behandling i kontrollutvalget av forhold som direkte eller indirekte berører bedriftsinterne forhold av den art det her dreier seg om bør derfor underlegges særlig aktpågivenhet i forhold til saksgang og tilhørende utredninger. Dette er viktig ikke minst av hensyn til den eller de som blir berørt i sakens anledning. Vefik IKS har i epost av 19.05.2017 sagt at de allerede er blitt skadelidende av kontrollutvalgets vedtak i sak 14/2017.

De bedriftsinterne forhold i selskapet er regulert i Lov om interkommunale selskap hvor det fremgår at det er selskapets styre og daglige leder (revisjonssjef) som forestår den daglige drift i selskapet. Eierkommunenes kontroll av selskapets interne anliggender er regulert i komm.lov § 77 nummer 5 og kontrollutvalgsforskriften §§ 13, 14 og 15, hvor følgende sies i § 14:

«Kontrollutvalget skal påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskaper som er omfattet av slik kontroll, herunder å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets/fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll).

Selskapskontrollen kan også omfatte forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner kap. 3.»

Kontroll av rene driftsmessige forhold så som bemanning, arbeidsmiljø m.v. må i tilfelle utføres som forvaltningsrevisjon jf. siste setning i ovennevnte paragraf. Sekretariatet vil i denne forbindelse nevne at det i kommunestyrets vedtatte plan for selskapskontroll for inneværende planperiode fremgår bl.a. at Vefik IKS skal underlegges slik forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalgets påseansvar overfor revisjonen

Slik sekretariatet forstår kontrollutvalgets vedtak i sak 14/2017, så er det først og fremst utvalgets lovpålagte påseansvar overfor revisjonen som er ment å ligge til grunn i saken. Dette fremgår av de innledende avsnitt i vedtaket hvor det vises til de lovparagrafer som hjemler dette:

«Kontrollutvalget viser til kommunelovens § 76 der det står: «Kommunestyret og fylkestinget skal påse at de kommunale og fylkeskommunale regnskaper revideres på betryggende måte.»

Videre § 77: «Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger...» og til slutt kommunelovens § 78: «..Kommunestyret eller fylkestinget velger selv revisor. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra kontrollutvalget.»

Og videre:

«Kontrollutvalget har mottatt en del bekymringsmeldinger ang. Vest-Finnmark kommunerevisjon som bl.a. går på arbeidskapasiteten. Meldingene er av en slik art at kontrollutvalget finner det riktig å informere Alta kommunestyre om dette. Kontrollutvalget er bl.a. bekymret for om kommunerevisjonen får gjort sin jobb på en tilfredsstillende måte.»

Bekymringene går med andre ord ut på at påståtte bedriftsinterne forhold i selskapet kan ha negativ innvirkning på revisjonens gjennomføring av sitt oppdrag for Alta kommune.

Det fremgår av vedlagte saksprotokoll fra sak 14/2017 at revisjonssjef Aud Opgård var tilstede under behandling av saken og hun informerte der om kapasitetsmessige utfordringer som følge av at Vefik IKS har hatt en økning i antall tilsluttede kommuner, med påfølgende økt arbeidsmengde. Hun påpekte imidlertid at situasjonen er under kontroll i selskapet. Selve utvidelsen av selskapet er for øvrig behandlet og godkjent av kommunestyrene i samtlige eierkommuner, herunder kommunestyret i Alta.

Vefik IKS sitt oppdrag for Alta kommune gjelder regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon av Alta kommune, innbefattet det kommunale foretaket Alta Havn KF. I tillegg har selskapet ansvaret for å utarbeide overordnet analyse og forslag til plan for forvaltningsrevisjon.

Ved tilbakeblikk på kontrollutvalgets årsmeldinger over flere år fremgår det at revisjonsberetninger hva angår Alta kommune og kommunens foretak har vært levert rettidig og revisorbrev har vært levert forskriftsmessig. Kontrollutvalget har av revisjonen fått løpende orienteringer hva angår revisjonsstrategier og lovpålagte uavhengighetserklæringer. Når det gjelder forvaltningsrevisjonsprosjekter har rapporter fra disse blitt gjennomført forskriftsmessig og i tråd med overordnet plan for forvaltningsrevisjon. Overordnet analyse og forslag til plan for forvaltningsrevisjon har blitt levert i god tid før lovsatt frist for behandling i kontrollutvalg og kommunestyre. Revisjonen har i tillegg ved valgperiodens begynnelse levert engasjementsbrev for sitt oppdrag for Alta kommune til kontrollutvalget. Utover dette er revisjonen i all vesentlighet til stede i kontrollutvalgets møter og gir utfyllende informasjon til utvalget både i forhold til forvaltningsrevisjoner og regnskapsrevisjon.

Kontrollutvalget har gjennom egevalueringer uttrykt meget stor tilfredshet hva angår Vefik IKS som revisjonsordning, det være seg hva angår kapasitet, kvalitet, og kommunikasjon til kontrollutvalget.

Sekretariatet vil for øvrig vise til Vefik IKS sitt tilsvarende til kontrollutvalget i brev av 02.05.2017, hvor selskapet gir en grundig oversikt over alle vesentlige momenter i forhold til deres revisjonsgjerning for Alta kommune (Brevet ligger vedlagt som saksopplysning). Sekretariatet har ingen merknader til det som der fremkommer.

Med bakgrunn i ovennevnte opplysninger vurderer sekretariatet det slik at kontrollutvalget i sak 14/2017 hadde som motiv å ivareta sitt påseansvar etter bestemmelsene i kommunelov og kontrollutvalgsforskrift, men har dessverre kommet i skade for å realitetsbehandle saken uten at denne var forsvarlig utredet med dokumentert informasjon.

Sekretariatet vil på den bakgrunn anbefale kontrollutvalget å oppheve vedtaket i sak 14/2017, og gi en beklagelse overfor Vefik IKS for de negative konsekvenser vedtaket måtte ha medført for selskapet.

Sekretariatets tilrådning:

Kontrollutvalget viser til vedtak i sak 14/2017. Kontrollutvalget erkjenner at vedtaket er fattet på udokumentert grunnlag og vedtar med dette å oppheve vedtaket med øyeblikkelig virkning.

Kontrollutvalget vil på det sterkeste understreke at utvalgets motiv i sakens anledning har vært å utføre sin lovpålagte rolle i forhold til påse ansvar overfor kommunens revisjonsordning, og har på ingen måte hatt til hensikt å skade selskapet Vefik IKS.

Kontrollutvalget erkjenner likevel at Vefik IKS som direkte berørt av saken og gjennom påfølgende medieoppslag mv. kan ha blitt urettmessig skadelidende i forhold til selskapets omdømme o.l.

Kontrollutvalget vil på det sterkeste beklage behandlingsmåten i denne sak, og vil understreke at kontrollutvalget til dags dato ikke har noe å utsette på Vefik IKS sitt revisjonsoppdrag for Alta kommune.